

Ponense las
ultimas.

971 Ultimamente es suficiente causa para que el Cura remueva y quite á su Teniente , si este menosprecia al dciho Cura ; si no quiere estarle subordinando , ó si quiere governar despoticamente contra su voluntad la Parroquia , ó si le usurpa aquellos derechos que le son debidos , fuera de lo que á él le está señalando por su ocupacion , ó si le desacredita entre sus parroquianos , murmurando de él , ó haciendo parcialidades con sus emulos y enemigos : pues resultando de esto perjuicio al Cura , y tener por oculto enemigo al que escogió por amigo , Coadjutor y defensor , no es razon que entonces le mantenga ; porque de mantenerle en semejantes casos se originan divisiones en la Parroquia , atrevimientos en los feligreses , y falta del respeto que por todos derechos y leyes es debido al proprio Pastor: y assi , debe removerle , y buscar persona que confronte con su genio , y tenga las demás prendas necesarias para acertar en el ministerio que Dios le encomendó , de guiar á sus feligreses al puerto de la salvacion. *Lucanus de Vit. Joseph, lib. 8. Molina lib. 1. de Primog. cap. 11. num. 5.* Por estas causas se pueden inferir otras , que sean bastantes para que el Cura prudentemente pueda remover á sus Tenientes : y quedan conciliadas estas dos opiniones , y declarado lo mas importante que se le puede ofrecer al Cura en la practica de su empleo : y assi , pongo fin á esta Obra , en la que me parece dexo tocados los casos que son como cardinales , ó fuentes de donde se deriva la resolucion de otros que se les pueden ofrecer á los Curas faltos de libros , á quienes he deseado ayudar para su acierto y alivio ; remitiendo al Lector para lo perteneciente al modo de auxiliar á los moribundos , al ultimo Tratado del segundo Tomo de mi Directorio Catequistico ; para el acierto en las acciones politicas , y gobierno de su feligresía , al Candelabro Aureo de Possevino , á Sefieri en el Cura Instruido , ó al tercer Tomo la Theología tripartita de Arsdekin , que es muy socorrido.

FIN DE ESTE TOMO.

Rectum Deo , sinistrum mihi.

Omnia correctioni S. R. M. E. docili mente, meque ipsum subijcio.

*LAUS , ET PERENNIS GLORIA SANCTISSIMÆ
individualiæ Trinitati, & Sanctissime Genitrici Dei Mariæ,
absque originalis maculae suspicione à primo suæ sacratissimæ
animationis instanti conceptæ , & viventis Cœli Sponso
Joseph , atque omnibus cœlestem illam Sion per-
petuo inhabitantibus sit.*

N O T A.

*Acerca de la sentencia que lleva y defiende el Autor en el lib. 2.
de esta Obra desde el num. 342. hasta el 357. inclusivè,
á que se remite en el lib. 3. num. 839., se ha de tener presen-
te la siguiente Constitucion de nuestro Santissimo Padre Be-
nedito XIV. que es la 103. in ordine Bullarij tom. 1.*

*Venerabilibus Fratribus , Patriarchis , Archiepiscopis , cunctisque locorum Ordinariis
per Italianam constitutis.*

BENEDICTUS PAPA XIV.

Venerabiles Fratres , salutem , & Apostolicam Benedictionem.

CUM semper oblatas Nobis occasiones Apostolica scripta dirigendi ad Frater-
nitates Vestras libenter amplectimur , ut sinceræ Nostræ erga Vos dilectionis argu-
menta frequenter eluceant ; tum verò majori animi alacritate idipsum præstamus ,
quum ad excitandum Fraternitatum Vestrarum zelum pro conservatione rectæ
disciplinæ in Clero regimini Vestro commisso , præsentibus rerum aut temporum
conditionibus commovemur. Nec enim impositum imbecillitati Nostræ omnium
Ecclesiarum solitudinis onus aliter sustinere Nos posse confidimus , quam si Di-
vini Cultus augmentum , atque exactam Ecclesiasticarum Sanctionum in singu-
lis Dicecesibus custodiam , religiosæ vigilantium Pastorum curæ , identidem in-
culcando , commendemus.

§. I. Hujus porro Epistole ad Vos scribenda occasionem Nobis atque argumen-
tum in primis præbet onus illud , quod omnibus animarum curam gerentibus in-
cumbit , applicandi Missam Parochiale pro Populo ipsorum curæ commisso-
rum etiam applicatio Missæ Conventualis , qua pro Benefactoribus in genere fa-
cienda est ab iis , qui Missas canunt in Ecclesiis Patriarchalibus , Metropolitanis ,
Cathedralibus , & Collegiatis ; tum denique debitum psallendi , quo tenentur Ca-
nonici prædictarum Ecclesiarum Choro assistentes. Cujus quidem argumenti mi-
nime nova , sed à Scriptoribus frequenter habita tractatio est ; cumque ea res in
hujus Almæ Urbis nostræ Congregationibus , & potissimum in Congregatione
Venerabilium Fratrum Nostrorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini In-
terpretum , cuius Secretarii munere olim in minoribus constituti multos annos
perfuncti sumus , multoties discussa , ac definita fuerit ; quamvis earundem Con-
gregationum Decreta plerumque circa eam uniformia , & sibi consona prodie-
rint , eorumque Decretorum nonnulla etiam Pontificiam Prædecessorum Nostro-
rum approbationem & confirmationem meruerint ; minime tamen mirandum
esset , eorum notitiam ad singulos quosque Vestrum non adhuc pervenisse. Qua-
propter non modo opportunum , verum etiam necessarium duximus , Encyclicam
hanc Epistolam ad Vos scribere , per quam , sublata demum diversarum , in quas
Scriptores abierunt , opinionum varietate , constans hujus Apostolicae Sedis senten-
tia prædictis de rebus cuilibet innotescat ; & Fraternitatibus Vestris quædam ve-
luti norma , ac regula suppetat , juxta quam Synodales , aliasque Vestras circa
præmissa Constitutiones , Ordinationes , seu Edicta , quorum publicationem Vo-
bis injungimus , dirigere valeatis. Eorum vero exequutionem , dum , juxta ea ,
qua

quæ in præsentibus tenenda atque servanda præscribimus, omni, qua decet, sollicitudine, ac vigilantia urgere studebitis, minime dubitandum Vobis erit, ne Statutorum Vestrorum implemento obicem, aut moram afferre valcent recursus ad hujus Nostræ Curiæ Tribunalia forsitan habendi; utpote quos omnino rejiciendos esse præcipimus ac jubemus: Quamobrem has ipsas Literas Nostras in singularium Tribunalium Regestis asservari volumus, atque ad earum præscriptum, tam ipsorum Tribunalium resolutiones, quam de Vestris decretis, quæ ipsis præsentibus inhærentes edituri estis, judicia, exigi & conferri mandamus.

§. 2. Et quidem quod nuper enunciavimus, Sacrosanctum Missæ Sacrificium à Pastoribus animarum applicari debere pro Populo ipsorum curæ commisso, id, veluti ex Divino præcepto descendens, à Sacra Tridentina Synodo diserte exprimitur sess. 23. cap. 1. de Reformat. per hæc notabilia verba: *Cum præcepto Di-*
vino mandatum sit omnibus, quibus animarum cura commissa est, oves suas ag-
noscere, pro his Sacrificium offerre: Et quamvis minime defuerint, qui per inanes & frivolas interpretationes hujusmodi obligationem à Sancta Synodo memoratam de medio tollere, vel saltem extenuare contenderint; quum tamen relata Concilii verba satis clara & perspicua sint, quumque prædicta Congregatio ejusdem Concilii interpretationi privative præposita, constanter edixerit, eos quibus animarum cura demandata est, non modo Sacrificium Missæ celebrare; sed illius etiam fructum medium pro Populo sibi commisso applicare debere, nec illud pro aliis applicare, aut pro hujusmodi applicatione eleemosynam percipere posse; quodque magis interest, quum hæc intelligentia à Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus approbata fuerit, & confirmata; nihil jam amplius ulli Vestrum desiderandum superest, ut eam amplecti, eidemque obsequi, necnon illius promptam executionem in Vestris respectivè Dicēcesibus, omni studio procura re debeat.

§. 3. Neque Nos tamen, qui, ut supérius innuimus, in minoribus adhuc degentes, munus Secretarii prædictæ Congregationis Concilii Tridentini Interpretis plures annos obivimus, aliosque non paucos partim in Anconitanæ Cathedræ, partim in Metropolitana Bononiensis, Patriæ Nostræ dilectissimæ, quam adhuc retinemus, gubernatione assidue transegimus; non inquam Nos latent multiplicis generis effugia, per quæ nonnulli prædictæ obligationis implementum declinare satagunt, quibusque proinde opportune à Nobis est occurrentum.

§. 4. Quum enim Sacrum Tridentinum Concilium, ne animarum cura negligatur, non uno in loco Episcopis mandet, ut quotiescumque opus fuerit, idoneos Vicarios cum certorum fructuum assignatione ad eandem curam exercendam eligant ac deputent, ut videre est in sess. 6. cap. 2. sess. 7. cap. 5. & 7. sess. 21. cap. 6. sess. 25. cap. 16.; non raro autem eveniat, ut aliqua Ecclesia Parochiali vacante, Vicarius pariter ad implenda hujusmodi Ecclesiae onera, usque ad novi Rectoris electionem, ab Episcopo deputari debeat, eodem Concilio Tridentino id jubente sess. 24. cap. 18. de Reformat.; nonnulli ex hujusmodi Vicariis nituntur se ipsos à prædicta obligatione subtrahere, vel ex eo quod, habituali cura penes alium seu alios residente, ipsi actuali dumtaxat exerceant; vel quod ipsi sint ad nutum amovibiles; vel ad breve tempus hujusmodi curæ sint addicti: ut nihil hic loquamur de Parochiis Regularibus, qui à prædicta applicatione Missæ pro Populo nonnunquam alienos se ostendunt. Itaque mens Nostra, & sententia est, sicuti etiam pluries à prælaudatis Congregationibus judicatum fuit ac definitum, quod omnes & singuli, qui actu animarum curam exercent, & non solum Parochi, aut Vicarii Sæculares, verum etiam Parochi, aut Vicarii Regulares, uno verbo, omnes & singuli, de quibus supra dictum est, atque ali-

qui-

quicunque, etiam specifica & individua mentione digni, æque teneantur Missam Parochiale applicare pro Populo, ut præfertur, ipsorum curæ commisso.

§. 5. Nonnulli vero ad evitandum hujusmodi obligationis implementum, allegare solent, congruos sibi Parochiæ suæ redditus non suppetere; alii denique ad inveteratam consuetudinem configuiunt, sustinentes id neque sibi, neque decessoribus suis, per longum tempus, quod immemorabile affirmant, unquam in usu fuisse. Nos autem ad præcedentes prædictæ Congregationis Concilii resolutiones Nostram approbationem & confirmationem extendimus; &, quatenus opus sit, auctoritate Apostolica, iterum tenore præsentium decernimus & declaramus, quod licet Parochi, seu alii, ut supra, animarum curam habentes, congruis præfinitis redditibus destituantur, & quamvis antiqua, seu etiam immemorabili consuetudine in ipsorum Dicēcesibus, seu Parochiis obtinuerit, ut Missa pro Populo non applicaretur, eadem nihilominus omnino in posterum ab ipsis debeat applicari.

§. 6. Dum tamē diximus, omnes animarum curam habentes, Missæ Sacrificium pro Populo sibi commisso applicare debere, non ideo statuere voluimus, eosdem, aut quotidie, aut quotiescumque celebraverint, ad prædictam applicationem pro Populo teneri. Et quidem Sacrosancta Tridentina Synodus sess. 23. cap. 14. præcipit Episcopis curare, ut Sacerdotes saltem diebus Dominicis, & Festis solemnis, Missarum sacra faciant, si autem curam habuerint animarum, tam frequenter, ut suo muneris satisfaciant, Missas celebrent; in pluribus autem Synodalibus Episcoporum Constitutionibus novimus provide constitutos, ac designatos esse dies, quibus animarum Pastores Missas celebrare debeant. At vero Nos id unum in præsenti suscepimus decernendum, quando nimirum iidem pro Populo celebrate, & applicare teneantur; & quamvis compertum habeamus id, quod alias à Congregatione Concilii responsum fuit, Parochium nempe pinguis redditibus dotatum quotidie pro Populo celebrate, & applicare debere; cum vero qui uberioribus hujusmodi redditibus non gaudeat, festivis tantum diebus id ipsum præstare teneri; quum tamen pariter Nobis perspectæ sint tum controversiæ super hoc ipso exortæ, nimirum ad quam summam pertingente debeant Ecclesiæ Parochialis proventus, ut pingues & uberes appellari possint; quoniam pingues minime habendi sunt redditus etiam copiosi, quibus tamen multiplicia, & gravia sint onera adnexa; tum etiam multorum querelæ adversus hujusmodi decretum, tanquam plus æquo rigidum, excitatae, Nobis innotescant; idcirco opportunum censemus Fraternitatibus Vestris declarare, Nobis abunde satisfactum fore, Vobisque proinde satis esse posse, dum ii, qui animarum curam exercent, Sacrificium Missæ pro Populo celebrent atque applicent in Dominicis aliisque per annum diebus Festis de præcepto; quum prædicti Dominicæ, aliquæ Festi dies, ii sint, in quibus juxta præceptum Concilii Tridentini sess. 5. cap. 2. & sess. 24. cap. 4. quilibet animarum curæ præpositus Populum sibi commissum salutaribus verbis pascere debet, docendo ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem; iidemque sint dies, de quibus eadem Sancta Synodus statuit, ut moneat Episcopus populum diligenter, teneri unumquemque Parochiæ sue interesse, ubi commode id fieri potest, ad audiendum verbum Dei; & quibus Parochi subditos suos in Doctrina Christiana erudire debent, juxta id quod à prædicto Concilio in cit. cap. 4. Episcopis præcipitur, ut nempe saltem Dominicis, & aliis festivis diebus pueros in singulis Parochiis, Fidei rudimenta, & obedientiam erga Deum, & Parentes, diligenter ab iis, ad quos spectabit, doceri curent.

§. 7. Et quia in nonnullis Dicēcesibus numerus dierum Festorum de præcepto, de Apostolica nostra auctoritate, & consensu, eatenus est imminutus, ut nem-

pe

pe in aliquibus Festis Christifideles, & Missam audire, & ab operibus servilibus abstinere debeat; in aliis vero Populo permissum sit opera servilia exercere, firma remanente obligatione audiendi Missæ Sacrificium; Nos, ut obortæ jam dubitationes circa onus applicationis Missæ Parochialis in hujusmodi diebus Festis, penitus eliminentur, statuimus & declaramus, quod etiam iisdem Festis diebus, quibus Populus Missa interesse debet, & servilibus operibus vacare potest, omnes animarum curam gerentes Missam pro Populo celebrare & applicare teneantur.

§. 8. Quia vero propria nonnunquam experientia satis agnovimus, aliquos esse Parochos adeo pauperes, ut ferme ex eleemosynis, quas à Fidelibus pro Missarum celebratione accipiunt, vivere cogantur; eos vero qui, Ecclesia Parochiali vacante, ad animarum curam exercendam, sub Vicarii, seu Oeconomi nomine, deputantur, aliquibus in locis adeo illiberaliter tractari, ut exigui redditus ipsis constituti, & pauca incerta emolumenta eisdem obvenientia, argre ad eorum vitæ necessaria sufficient; quod iis quoque non raro evenire solet, qui in aliquibus Ecclesiis, habituali cura apud alios manente, actuali tantum exercitio sunt addicti; proindeque cum istis severe nimis agi videretur, si diebus festis, quibus potissimum hujusmodi occasio se offert, eisdem vetitum esset eleemosynam pro applicatione Missæ recipere: Idecirco Nos tam istorum, quam illorum inopiam summopere miserantes, eisdemque, quantum Nobis integrum est, consulere volentes, quamvis, ut supra dictum est, omnes & singuli prædicti teneantur diebus festis Missam pro Populo celebrare & applicare; attamen, quod pertinet ad prædictos Parochos egentes, unicuique Vestrum facultatem concedimus, cum iis, quos revera tales esse noveritis, opportune dispensandi, ad hoc ut, etiam diebus festis hujusmodi, eleemosynam ab aliquo pio offerente recipere, & pro ipso Sacrificium applicare, quatenus id ab eo requiratur, libere & lice possint & valeant; dummodo ad necessariam Populi commoditatem, in ipsa Ecclesia Parochiali Missam celebrant; ea tamen adjecta conditione, ut tot Missas infra hebdomadam pro Populo applicent, quot in diebus festis, infra eandem hebdomadam occurrentibus juxta peculiarem intentionem alterius pii Benefactoris obtulerint.

§. 9. Quod autem spectat ad Vicarios, sive Oeconomos Ecclesiarum vacantium, quum à Sacro Tridentino Concilio cit. sess. 24. cap. 18. cuiilibet Episcopo tribuantur facultas eos deputandi & constituendi, cum congrua, ejus arbitrio, fructuum portionis assignatione; vestrum erit, Ven. Fratres, cum iis agere, qui vacantis Ecclesiæ fructus exigunt, ut egenti Vicario, qui exigua hujusmodi certorum fructuum assignatione, paucisque incertis proventibus gaudeat, congruum aliquod augmentum præbeat, pro onore celebrandi & applicandi Missam pro Populo diebus Festis. Quapropter pro iis locis, in quibus Ecclesiarum vacantium fructus ad commodum Cameræ nostræ Apostolicæ exiguntur, opportuna Thesaurario nostro Generali mandata dirigimus, quæ is denunciare non prætermittet pecularibus dictorum locorum Collectoribus; cum quibus Episcopi Ecclesiastica Nostræ Ditionis, cæterorumque locorum, in quibus, ut præfertur, Ecclesiarum vacantium fructus ad Cameram prædictam pertinent, officii sui partes in eum finem, de quo supra diximus, interponere debebunt.

§. 10. Ac demum, quoad illos, qui tanquam Vicarii, sive perpetui, sive ad tempus constituti, animarum curam administrant, quæ apud alios habitu residet, ratione alicujus Ecclesie Parochialis, ipsorum Ecclesiis, seu Monasteriis, Collegiis, aut Locis Pii olim unita; quamvis à recol. mem. Prædecessore Nostro S. Pio Papa V. præfinita fuerit certa pars fructuum hujusmodi Vicariis assignanda, prout in ipsis Constitutione, quæ incipit: *Ad exequendum*, data Kalendis Novembrii anni 1567. distincte statuitur; nihilominus ubi præscripta fructuum por-

tio, vel nullo modo, vel non integre Vicariis prædictis assignata reperiatur, vel etiam ubi ea, quæ ad normam prædictæ Constitutionis eisdem fuerit attributa, minime sufficiens à vobis reputetur, propter temporum circumstantias, & signanter pro implendo onere celebrandi & applicandi Missam pro Populo diebus Festis de præcepto; utendum vobis erit potestate, quam fecit Episcopis Synodus Tridentina sess. 7. cap. 7., dum illorum arbitrio permisit, juxta temporum atque injunctorum onerum rationem, congruam prædictis Vicariis fructuum portionem assignare; quam ob causam Nos etiam Fraternitatibus Vestris, quatenus opus sit, necessarias omnes, & oportunas facultates impertimur; quibuscumque appellationibus, privilegiis, aut exemptionibus, ut in eodem Concilio sancitur, aduersus ea, quæ salubriter à vobis constituta fuerint, minime suffragantibus.

§. 11. Hæc igitur circa Missam Parochiale statuenda, & Fraternitatibus Vestris denuncianda judicavimus. Inde gradum facientes ad ea quæ pertinent ad Missam Conventualem, neminem Vestrum latere putamus Sacrorum Canonum sanctiones, quibus præcipitur, ut singulis diebus in Ecclesiis Patriarchalibus, Metropolitanis, Cathedralibus, & Collegiatis, tum Horæ Canonicae debitum modo & forma recitentur, tum etiam Missa Conventualis celebretur; quæ adeo claræ sunt, ut nulla super iis oriri possit dubitatio. Eaque de re perspicuæ pariter, & per omnia uniformes existunt resolutiones ab hac Congregatione Ven. Fratrum nostrorum Concilii Tridentini Interpretum repetitis vicibus emanatæ, quas omnes Apostolica auctoritate Nostra confirmamus & approbamus, earum executionem Vobis enixe inculcantes: ut scilicet Missa Conventualis, quæ singulis diebus canitur à Clero prædictarum Ecclesiarum, pro eundem Benefactoribus in genere quotidie applicetur; eodem prorsus modo, quo Missam Parochiale ab iis qui curam animarum gerunt, pro Populo sibi commisso, singulis saltem diebus Festis de præcepto, applicari debere superius declaravimus.

§. 12. Itaque date operam, ut falsam quorundam opinionem eliminetis, quam in aliquibus Ecclesiis ejusmodi, sive dolo malo, sive per errorem investitam esse novimus: quod nempe dum Missa Conventualis pro certo aliquo Ecclesiæ Benefactore, vel grati animi ergo, vel ex vi oneris impositi, celebratur & applicatur, satis impletum censeatur debitum applicationis Missæ Conventualis. Etenim hujusmodi debitum non quidem respicit singulares aliquos Benefactores, sed Benefactores in genere cujuslibet Ecclesiæ, cuius servitio addicti sunt quicumque in eadem sive Dignitates, sive Canoniciatus, sive Mansionariatus, sive Beneficia Choralia obtinent, & Missam Conventualem suis respective vicibus celebrant.

§. 13. Neque minus improbandam noveritis aliorum sententiam, qui satis putant supradictam obligationem impletam esse, dum in eorum Ecclesiis pro Benefactoribus in genere aliquæ interdum preces fiunt, vel anniversaria statim diebus Sacrificia pro illis peraguntur. Nemo enim id sibi arrogare debet, ut impositæ obligationi alia ratione satisfacere possit, quam ea, quæ à Lege Ecclesiastica multoties præscripta fuit; nimurum Missam Conventualem singulis diebus pro Benefactoribus celebrando, eandemque pro illis in genere applicando.

§. 14. Profecto non solum prioribus Ecclesiæ sæculis, verum etiam temporibus haud longe à nostra ætate remotis, (quod vos ex Historia Ecclesiæ didicisse non dubitamus) servabatur olim in singulis Ecclesiis series accurata omnium, & singulorum, quorum liberalitate unaquæque aucta fuerat, eorumque nomina Sacris Diptychis, sic enim vocabantur, ideo consignata erant, ut eorundem recordatio nunquam interieret, utque pro iis tum preces funderentur, tum etiam Missæ Sacrificium offerretur; quam ob causam etiam prædictus Catalogus in plurimis Ecclesiis ob oculos Presbyteri Celebrantis apponi consuevit, licet iidem